

Forvaltningsplan for Fruens Plantage

FORMÅL	3
SAMMENDRAG	5
EKSISTERENDE BESTEMMELSER	9
FREDNINGEN.....	9
KOMMUNEPLAN M.M.....	10
NATURBESKYTTELSE.....	11
SKOVLOVEN	13
NØDVENDIGE TILLADELSER	13
EKSISTERENDE NATURFORHOLD	15
LANDSKAB, GEOLOGI OG HYDROLOGI	15
NATURTYPEBESKRIVELSE OG ARTSBESKRIVELSE.....	16
TIDLIGERE NATUR- OG LANDSKABSPLEJE.....	21
KULTURHISTORIE OG ARKÆOLOGI.....	21
EKSISTERENDE REKREATIV UDNYTTELSE	23
UDFORDRINGER OG POTENTIALER	28
POTENTIALER FOR ØGET BIODIVERSITET, NATUR- OG FRILUFTSOPLEVELSER.....	28
FORVALTNINGSPLAN	31
PLEJEFORSLAG OG HANDLEPLAN	31

<i>Område 1. Fruens Plantage uden for de øvrige delområder.....</i>	<i>33</i>
<i>Område 2. Ellesump vest for jernbanen.....</i>	<i>38</i>
<i>Område 3. Græsarealer og granplantage mod syd.....</i>	<i>41</i>
<i>Område 4-6. Arealer ved Kukkerhuset .....</i>	<i>43</i>
PUBLIKUMS BRUG AF FRUENS PLANTAGE	51
<i>Formidling</i>	<i>51</i>
<i>Zonering</i>	<i>51</i>
ADMINISTRATIVE OPLYSNINGER	54
LITTERATUR:	55
BILAG	56
BILAG 1. FUGLEREGISTRERINGER 2021	56
BILAG 2. FREDNINGSKENDELSE FOR FRUENS PLANTAGE.....	56

Formål

Næstved Kommune er rig på natur, og de rekreative muligheder i kommunen er store. Det meste natur er i privat eje, mens noget ejes af Naturstyrelsen, og kun en mindre del af Næstved Kommune. Til gengæld er denne kommunale del meget populær at besøge for både almindelige skovgæster og mere aktive sportsudøvere som løbere, mountainbikenes m.fl. som alle søger de naturkvaliteter, som kommunens naturarealer byder på. Den store brug af naturarealerne slider imidlertid på den natur, som alle kommer for at være en del af; ofte i en grad, så naturen har svært ved at komme sig og »være klar til næste weekend«, om man så kan sige.

Derfor har Næstved Kommune udarbejdet nærværende forvaltningsplan, hvis formål er at sikre, at den rekreative brug af i dette tilfælde Fruens Plantage sker på et bæredygtigt grundlag. Det indebærer, at de rekreative aktiviteter tilpasses et omfang, som sikrer, at naturens tålegrænse ikke overskrides. Det bliver således fremover naturens tålegrænse, forstået som den grænse, hvor naturen har mulighed for til stadighed at gendannes efter det slid, som vi mennesker påfører den, så der fortsat er naturområder at besøge også »i morgen«.

Naturens tålegrænse er ikke en fast størrelse. Noget natur er mere robust end andet, noget natur regenererer hurtigere end andet, og noget natur skal måske have lidt ro og fred eller en hjælpende hånd for at komme sig. Derfor rummer nærværende forvaltningsplan en lang række indsatser i form af zoner, plejeindsatser mm. for at etablere en tålegrænse, som giver de største rekreative muligheder for alle brugere, det være sig familien med barnevognen eller orienteringsløberen i konkurrence.

At passe på naturen i Fruens Plantage handler ikke kun om at begrænse slid, men også om at udnytte de store potentialer der er for at skabe en bedre natur og øge biodiversiteten. I henhold til Næstved Kommunens naturpolitik skal kommunens skove omlægges til urørt skov. Det er ikke til hinder for et aktivt friluftsliv og vil uanset aktiviteter øge biodiversiteten i hele skoven. Denne plan rummer også en beskrivelse af hvordan skoven kan omlægges til urørt skov, herunder behovet for naturpleje.

En stor del af Fruens Plantage er fredet og kommunen er derfor ifølge lovgivningen forpligtet til at udarbejde en plejeplan, inden der kan udføres natur- og landskabspleje.

Plejeplanen skal rumme en status for naturen, de formelle rammer og en beskrivelse af den naturtilstand, der ønskes, opretholdt eller genskabt, og en beskrivelse af de tiltag der skal sikre den ønskede naturtilstand. Denne forvaltningsplan fungerer derfor også som plejeplan i forhold til fredningen.

Fruens Plantage er med sin beliggenhed umiddelbart sydøst for Næstved by et stort aktiv for byen. Den bynære skov og landskabet, skaber en lang række muligheder for borgerne i form af naturoplevelser i hverdagen og nærrekreative muligheder, som fx cykling, gåture, rollespil, løb og naturformidling. Vi vil med denne plan være med til at sikre, at området også i fremtiden er et stort aktiv for borgerne, samtidigt med at vi styrker biodiversiteten.

Denne plan dækker både skovområderne øst og vest for jernbanen mellem Næstved og Vordingborg. Fruens Plantage hed tidligere Hovedmose skov, men i dag bruges navnet Hovedmose skov, især om den vestlige del.

Sammendrag

Næstved Kommune har med denne forvaltningsplan foretaget en gennemgang af Fruens Plantage med henblik på dels at fremme biodiversiteten, så der bl.a. skabes og fastholdes en robust natur med en høj tålegrænse, dels at imødegå konflikter brugergrupperne imellem. Planen indeholder en beskrivelse af de formelle rammer, en beskrivelse af naturgrundlaget, og den rekreative brug. Til sidst er en områdevis, beskrivelse af de konkrete tiltag, som planen lægges iværksat.

Figur 1. Fruens Plantage ligger i den nordlige del af Mogenstrup Ås, umiddelbart sydøst for Næstved by ved landevejen mellem Næstved og Præstø. Rød markering angiver plejeplanområdet. Området med blå skravering er fredet.

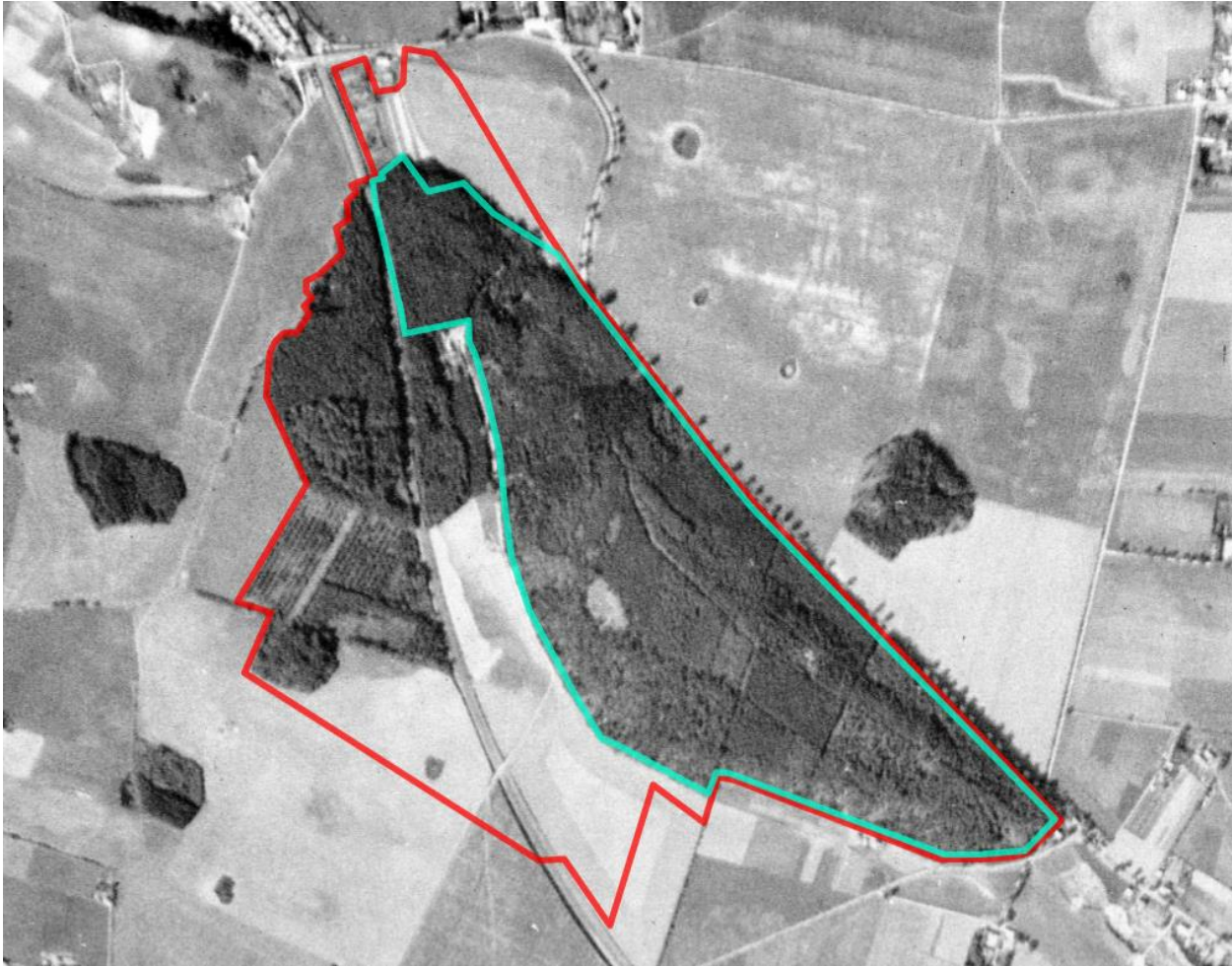
De væsentligste emner er:

Naturforvaltning

- I tråd med den netop vedtagne Naturpolitik udlægges hovedparten af skoven som urørt skov, da dette vil give en høj biodiversitet i forhold til trælevende insekter, svampe, pattedyr og fugle.
- Pyntegrønt og nåleplantninger (dog ikke gl. skovfyr) afvikles. I forbindelse med shelterpladser og lignede bevares mindre trægrupper af nåltræer. Områder med pyntegrønt og nåltræer konverteres over en årrække til afgræsset overdrev til gavn for, flora og fauna bl.a. bakke-soløje og andre overdrevsarter, markfirben, varmeelskende insekter og sommerfugle og på toppen af åsen skabes et større sammenhængende lysåbent græsningsområde.
- Ahorn/ær, rødeg mv. som ikke er hjemmehørende og derfor kun er værtsplante for få insekter og svampe, fældes. Ahorn breder sig pt. voldsomt i Fruens Plantage
- Ellesumpen og skovarealerne vest for banen, opretholdes og inddrages i et vist omfang i græsningsområdet ved Rønnebækken.
- Vådområder og vandhuller genskabes hvor det er muligt, for at skabe en større biodiversitet.
- Skrænten langs den gamle hovedgrusvej gennem området ryddes for krat og slås sent på året, af hensyn til frøspredning og markfirben.

Rekreativ forvaltning

- Området inddeles i zoner, så de mest intensive rekreative aktiviteter sted i de dele af skoven, som er mest robuste.
- Der udlægges sammenhængende uforstyrrede områder med visse begrænsninger i de rekreative aktiviteter, Det gælder f.eks. hele den syd-vestlige skrænt, samt store dele af skoven vest for jernbanen bl.a. ellesumpområdet. Der er stadig adgang for bl.a. gående. Begrænsningerne vil blive administreret, så der både tages hensyn til de forstyrrelser aktiviteterne medfører og naturens sårbarhed på det pågældende tidspunkt.
- Fra toppen af åsen ryddes områder og udsigtskiler, så man bl.a. fra Bentshoved kan se det omgivende landskab og opleve åsen som geologisk formation.

Figur 2. Luftfoto fra 1945, med områdets småskove, krat og lysninger 5 år efter fredningen i 1940. Blå linje er fredningsgrænsen, og rød linje er plejeplanens dækningsområde. Tidligere har området været et afgræsset overdrev, men under Rønnebæksholms drift blev åsen i løbet af 1800-årene plantet til med træer, som kunne sælges og udnyttes til forskellige formål.

Figur 3. Luftfoto over det fredede område (2020). Plejeplanen omfatter også arealer uden for fredningsgrænsen.

Eksisterende bestemmelser

Fredningen

Området ved Fruens Plantage blev fredet i 1940. Det daværende Naturfredningsråd udtalte dengang om Fruens Plantage, at:

"Dette Stykke af Åsen er i flere Henseender det videnskabelig set værdifuldeste. Det har ganske vist ikke den smalle knivskarpe "Åsform" som f.eks. Løjet Bakker, men dette Åsparti er Landets eneste Planås, en Karakter, der kaster afgørende Lys over visse Forhold vedrørende Åsens Opståen".

Andetsteds i fredningskendelsen hedder det, at *"Fredningen særlig af Aasdelen "Fruens Plantage med Bendts Hoved" efter det oplyste må anses for overmåde betydningsfuld i naturvidenskabelig Henseende".*

Hovedindholdet i selve fredningsteksten er gengivet herunder. Som det ses, er teksten præget af, der er tale om en gl. fredning. En række forhold er i dag varetaget af anden lovgivning f.eks. offentlighedens adgang, naturbeskyttelse og pleje. Fredningskendelsen kan ses i bilag 2.

- A) Terrænet bevares i sin nuværende form med forbud mod al gravning af sten, grus og sand, dog således at der forbeholdes Ejeren af Rønnebæksholm Hovedgård ret til fra arealets sydlige side at grave og bortføre sten, grus og sand til vedligeholdelse af bygninger og nuværende private veje på hovedgården,
- B), Der må kun opføres bygninger på arealet langs bakkefoden og ikke huse med mere, end 2 etager og således, at tegningerne til, husene forud godkendes af Naturfredningsnævnet (i dag Fredningsnævnet).
- C) Der må ikke henkastes affald på arealet og i øvrigt ikke anbringes skæmmende indretninger på dette.
- D) Der gives adgang til arealet for naturvidenskabelige 'ekskursioner fra universitetet, skoler og andre undervisningsanstalter efter

henvendelse forud til Rønnebæksholm Gods Skovrider samt adgang for foreninger og sluttede selskaber efter forud indhentet tilladelse fra samme.

Kommuneplan m.m.

I kommuneplan for Næstved Kommune 2021 indgår Fruens Plantage bl.a. i "Det grønne Danmarkskort" som naturbeskyttelseområde, område med geologiske bevaringsværdier og bevaringsværdigt landskab. Området er desuden en del af et særligt værdifuldt landbrugsområde.

Naturbeskyttelsesområderne er områder, hvor der i dag er en høj koncentration af natur, både i og uden for Natura 2000 områderne. Udpegningens retningslinjer skal sikre, at den samlede udpegning beskyttes mod indgreb i form af byvækst, veje, andre tekniske anlæg mv. der kan forringe naturindholdet og levesteder og spredningsveje for vilde planter og dyr. Der kan dog under hensyntagen til beskyttelsesinteresserne godt etableres mindre anlæg til friluftslivet og rekreativt brug. Det kan fx være shelterpladser, bålhytte eller formidlingspunkter. Disse almene støttepunkter for friluftsliv er afhængige af en plads i skoven, og kan derfor kun fungere i samspil med naturinteresserne.

Geologiske bevaringsværdier indebærer, at der skal tages hensyn til områdernes geologiske interesser, således at geologiske lokaliteter bevares for eftertiden til brug for forskning og formidling. Offentlighedens adgang til værdifulde geologiske profiler skal give borgerne mulighed for at opleve og kende kommunens geologiske værdier. Områder, som rummer geologiske værdier, der ikke er forenelige med skovrejsning, skal friholdes for skovrejsning.

Bevaringsværdige landskaber er udpeget med formålet at beskytte de landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske kvaliteter i landskabet. Retningslinjerne skal sikre, at der bliver taget hensyn til disse værdier ved nye anlægsarbejder og ændret anvendelse.

Fruens Plantage er en del af "Den grønne ring", som omkranser Næstved by. Den grønne ring består både af nye og gamle skov- og naturområder. Ud over ringens naturværdi og værdi som spredningsvej for dyr og planter giver ringen borgerne, en hurtig adgang til naturen og mulighed for at dyrke friluftsliv tæt på, hvor de bor og arbejder.

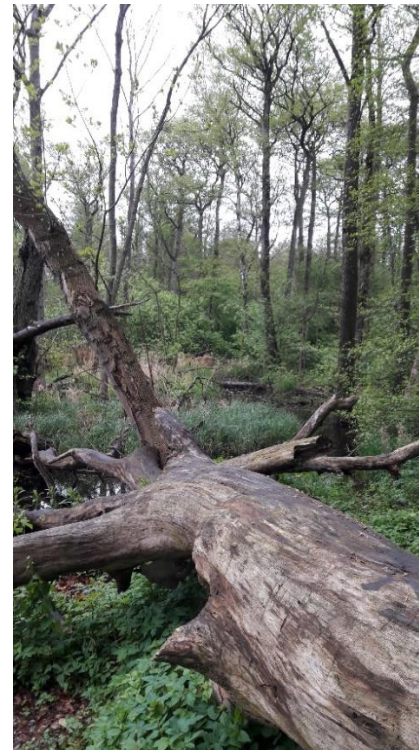
Naturbeskyttelse

Omkring det fredede område ligger enkelte små naturbeskyttede vandhuller, og mod vest ligger en beskyttet ellesump.

En række strengt beskyttede arter bl.a. markfirben og flagermus, som er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV forekommer i og nær Fruens Plantage og har potentielle levesteder her. De fredede flagermus omfatter bl.a. vandflagermus, frynseflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brunflagermus, sydflagermus og langøret flagermus.

Habitatdirektivet pålægger kommunen at sørge for at bestanden af markfirben og flagermus beskyttes og sikres egnede levesteder.

Rønnebæk Å, der støder til det fredede område mod nord og fortsætter sit løb langs dets vestlige side, er et beskyttet vandløb. Dette betyder, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden ud over sædvanlig vedligeholdelse. Rønnebækken er i dag målsat som fiskevandløb.

Den beskyttede ellesump vest for jernbanen.

Figur 4. Der er ikke i selve det fredede område kortlagt beskyttede naturtyper, men omkring området findes enkelte spredte små vandhuller (vist med blå) og en beskyttet ellesump (vist med brun).

Skovloven

Fruens Plantage er, som langt den største del af de danske private skove og alle offentlige skove, omfattet af skovloven og dermed fredskovsplikten. Fredskov er arealer, som altid skal drives efter skovlovens regler om god og flersidig skovdrift. En fredskov skal bestå af træer, som enten danner eller er ved at vokse op til skov af højstammede træer. Der kan være ubevoksede arealer, og græsning i en fredskov. Moser, heder, enge o.l., der naturligt hører til en fredskov, skal bevares som de er, uanset størrelsen.

I offentligt ejede skove skal der, ifølge Skovloven, lægges særlig vægt på at bevare og øge skovenes biologiske mangfoldighed og at sikre hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Nødvendige tilladelser

Eventuelle ændringer i tilstanden af ellesumpen vil kræve dispensation fra naturbeskyttelsesloven. Pleje for at fremme ellesumpen, vil dog kunne foretages uden dispensation.

Plejetiltag skal ligeledes være i overensstemmelse med intentionerne i fredningskendelsen for Fruens Plantage. Kommunen skal for arealer, der ønskes plejet udarbejde en plejeplan, der omfatter hele eller nærmere afgrænsede dele af det fredede areal. Plejeplanen skal indeholde en beskrivelse af den naturtilstand, der ønskes, opretholdt eller genskabt, og en beskrivelse af de foranstaltninger, der sigter mod opnåelse af fredningens formål. Jfr. Bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, nr 924 af 27/06/2016.

Eventuelle træfældninger, vegetationsrydninger o. lign. skal foretages i overensstemmelse med bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt ("Artsfredningsbekendtgørelsen"), hvoraf det bl.a. fremgår, at forsætligt drab, indsamling m.m. for en række arter ikke er tilladt. Beskyttelsen indebærer bl.a., at redetræer for en række fuglearter, kun kan fældes i bestemte perioder samt at træer, der fungerer som yngle- og rasteplasser for flagermus ikke kan fjernes uden dispensation fra Miljøstyrelsen.

Plejeforanstaltninger som skovgræsning og rydning af fredskovspligtige arealer

kræver tilladelse fra skovloven, hvis det omfatter mere end 10 % af det samlede fredskovspligtige areal. Det samlede fredskovspligtige areal i Fruens Plantage er på ca. 70 hektar (ha). De 10 % regnes dermed af de 70 hektar, dvs. der kan ryddes eller afgræsses 7 hektar, uden at der kræves en dispensation fra skovloven.

På fredskovspligtige arealer må der, med en række undtagelser, ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald. Dette betyder, at hvis der i skoven skal etableres anlæg eller foretages terrænændringer skal disse godkendes af Miljøstyrelsen.

Eventuelle hegn tæt på vandløb kræver tilladelse efter vandløbsloven.

Hvis det ikke er muligt at finde egnede græsningsdyr, og det ønskes at etablere en dyrehave (hegnet areal med hjorte eller lignede) for at fremme biodiversiteten kræver dette en dispensation fra skovloven.

Den restaurerede Rønnebæk nord for Fruens Plantage (april 2015).

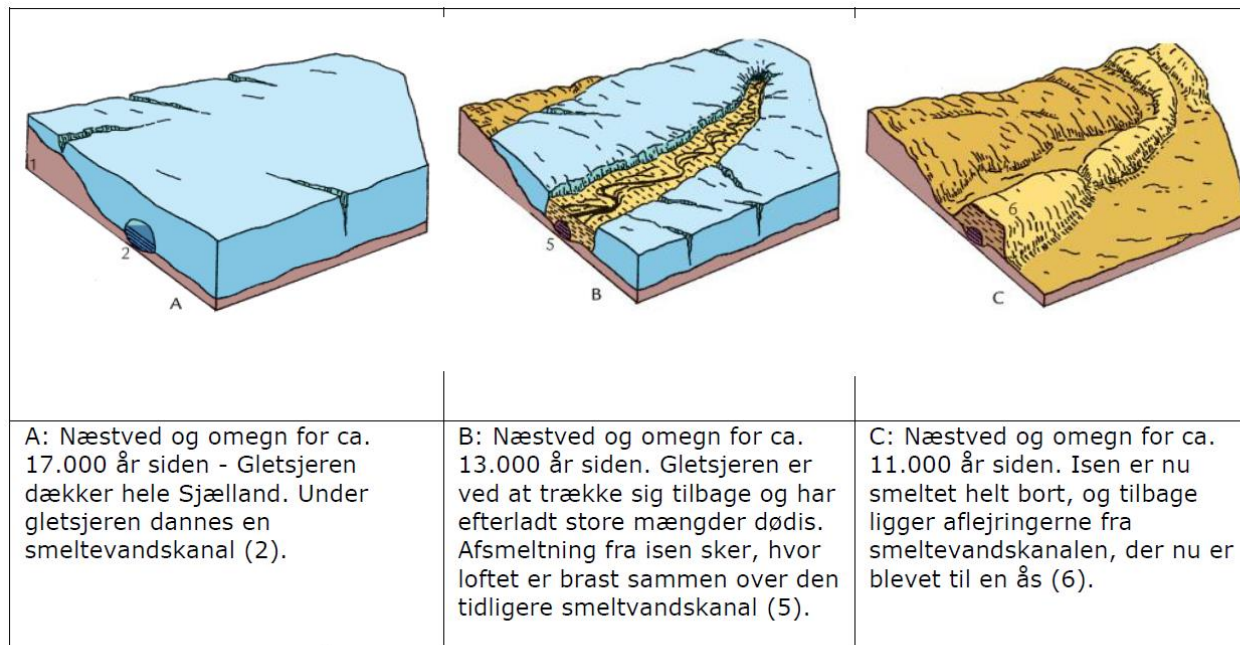
P-pladsen ved Ny Præstøvej. Åsen ses tydeligt til venstre i billedet (april 2015).

Eksisterende naturforhold

Landskab, geologi og hydrologi

Mogenstrup Ås er Danmarks største ås. Fra Mogenstrup strækker den sig helt ind i centrum af Næstved by. På trods af råstofvind flere steder, er den stadig ganske imponerende med højeste punkt på 60 moh., en bredde på op til 600 m og en længde på ca. 10 km. Åsen har i kraft af sin størrelse og sammenhæng med det øvrige istidslandskab national betydning. Fem dele af Åsen er allerede fredet, nemlig: "Fruens plantage", "Fladså bakker", "Mogenstrup Kirkeskov", "Mogenstrup Ås" og "Vandtårnsbakken".

Fruens Plantage ligger på den nordlige del af Mogenstrup Ås. Geologisk set er Mogenstrup Ås en kanalås.

Dannelsen af Mogenstrup Ås. C. Naturen i Danmark – Geologien

En kanalås dannes, når et større område ved gletsjerranden omdannes til en stilleliggende dødismasse. Inde i den tilbageværende del af gletsjeren opstår en smeltevandstunnel. Efter nogen tid vil smeltevandstunnelens loft bryde sammen og efterlade en smeltevandskanal med dødis på begge sider. Den fortsatte afsmeltning af dødisen vil så med tiden fylde kanalen med sand og grus. Når dødisen er smeltet helt bort, står kanalen tilbage som en vældig aflang bakke/åsryg. Mogenstrup Ås er landets eneste planås, dvs. en ås med bred ryg.

En knap så videnskabelig, men langt mere eventyrlig, forklaring på åsens oprindelse går på, at åsen er lavet af Fladsåtrolden. Trolden ville dække Næstved med sand, fordi kirkeklokkerne larmede for meget. Desværre for trolden gik der hul i sækken, og sandet dryssede ud under hans vandring mod Næstved, og på den måde blev åsen dannet.

Der har været gravet grus i Mogenstrup Ås i mange år, og i dag er der kun rester af den op til 60 m høje og 10 km lange ås tilbage. Landskabet under Fruens Plantage er den sidste helt urørte del af Mogenstrup Ås.

Naturtypebeskrivelse og artsbeskrivelse

Praktisk taget hele Fruens Plantage er skovdækket. Kun omkring skovfogedhuset "Kukkerhuset" mod nord og ved den Norske bjælkehytte mod syd er der sammenhængende lysåbne partier.

Hovedparten af plantagen er løvtræ, desuden findes enkelte spredte partier med pyntegrønt- hovedsagligt nobilis (sølvgran), men også cypres. I plantagen finder man de fleste af de danske løvtræarter: bøg, stilk-eg, ask, birk, rød-el og engriflet hvidtjørn. Desuden findes rød-eg, kristtorn samt en række nåletræer som rødgran, sitkagran, bjergfyr, skovfyr, lærk og normannsgran.

På grund af plantagens relative unge alder og størrelse må den rent naturmæssigt beskrives som fattig på sjældne arter af fugle, insekter, padder, svampe og karplanter. Lidt bedre ser de ud i forhold til pattedyrene med forskellige arter af flagermus som det mest interessante. Blandt krybdyrene skal især fremhæves fine bestande af markfirben. Som det bliver beskrevet senere, er der imidlertid ingen tvivl om at Fruens Plantage rummer et stort potentiale for øget biodiversitet ved at blive udlagt til urørt skov.

Af Fruens Plantage i alt ca. 70 ha. udgør bøg 15,39 ha., eg 16 ha., ær 2,95 ha. samt birk, rød-el og andre løvtræer tilsammen 5,16 ha. Skovbryn, arealer med ekstensiv skovdrift/urørt skov, enge, overdrev, mose og sø udgør tilsammen 12 ha. Desuden findes i alt 14,6 ha med forskellige former for nåletræsbevoksninger, herunder 8,1 ha. med pyntegrønt. De resterende knap 3 hektar optages af veje, p-pladser, opholdsarealer m.m.

På åsens sydlige skråning, ved hovedstien, findes et gammelt skovbryn med tæt vækst af lyskrævende planter som slåen, tjørn og benved. Desuden findes kaprifolie i stor mængde. Ved foden af åsen langs Rønnebækken og i Hovedmosen findes mere fugtige områder med pil, birk og en ellesump med rød-el.

Umiddelbart nord for fredningsgrænsen findes et arboret, der er en samling af mange af de træer, der vokser i Fruens Plantage, plantet af i 1997 af skolebørn fra Rønnebæk Skole. Umiddelbart syd her for, ligeledes uden for fredningsgrænsen, findes en mindre stævningskov bestående af elletræer, som er fældet, hvorefter træerne er skudt igen med mange rodkud fra elletrunterne.

Insekter

Der er ikke mange observationer, og slet ikke noget specielt, kun hvad der er forventeligt.

Eneste lidt usædvanlige fund er af en blomstertæge Brunlig Blomstertæge (*Pinalitus atomarius*), som er fundet på Rødgran.

Fugle

Der foreligger enkelte registreringer af fugle fra Fruens Plantage (dofbasen.dk). Foruden en række helt almindelige arter af typiske skovfugle omfatter listen isfugl (vinterforekomst), yngletidsforekomster af Hvepsevåge rød glente, spurvehøg og ravn.

På opfordring fra Næstved Kommune har Dansk Ornitologisk Forening -DOF i perioden 19.04.21 til 13.07.21 noteret alle fugleforekomster, herunder adfærd m.v. – se bilag 1. Nedenstående er uddrag fra denne undersøgelse. Der er i perioden registreret i alt 62 fuglearter i og over skoven, og at 44 af disse potentielt har ynglet i skoven i 2021.

Ynglefuglearterne synes at afspejle, hvad man ville forvente af en mindre, plantagepræget relativt bynær, sydsjællandsk skov, med en kort skovhistorik og et højt, rekreativt pres. Der fandtes således ingen for Danmark truede og sjældne ynglefugle og der ynglede i 2021 ingen arter omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I. Der ynglede dog 10-11 egentligt rødlistede, fuglearter.

Hovedmoseskov er så langt den mest interessante (også størst andel af rødlistede fuglearter) og rummer et stort potentiale for en hurtig overgang til naturnær skov - ikke mindst pga.. genetableret hydrologi. Og sydvestskrænten af Åsen (rummer næstfleste rødlistearter) med rigtig meget selvgroet skov er langt mere interessant end den stærkt kulturprægede østskrænt ud mod den i øvrigt trafikerede Ny Præstøvej. At få skabt ro i Hovedmoseskov og langs sydvestskrænten af Åsen vil derfor give langt bedre mulighed for naturoplevelse og gavne fuglene. Hvepsevåge har ynglet i Hovedmoseskov, og spurvehøg gjorde yngleforsøg.

”Set isoleret på den bynære Fruens Plantage og fuglelivet dér kan der ikke rejses tvivl om, at den rekreative udnyttelse af skovområdet helt sikkert påvirker artssammensætning og antallet af individer i negativ retning”.

”Med skovens forholdsvis lille, samlede areal (godt 60 ha), dens langstrakte udformning og det allerede etablerede tætte vej- og stinet samt den gennemskærende jernbane er det imidlertid ganske urealistisk at forestille sig udlæg af egentlige refugier for forstyrrelsesfølsomme arter som f.eks. store rovfugle. Men en vis separering i stille- og aktivitetszoner vil utvivlsomt gavne også de mindre forstyrrelsesfølsomme arter, herunder de 10 rødlistede og de fire øvrige listede arter, som med tiden da vil have bedre chancer for at blive mere talrige – især i takt med at plantagedriften bringes til ophør. Det vil på sigt øge den biodiversitetsmæssige værdi (i hvert fald hvad fugle angår) og bibringe skovgæsterne endnu større oplevelsesmuligheder - også i aktivitetsområderne, hvor arterne formentlig også vil optræde i stigende grad som *spill over* fra de stilleområderne og på fourageringstogter m.v.”

” Næstved Kommune har med sit udkast til zonerings af de rekreative aktiviteter således ramt meget fint ned i de for fuglene p.t. mest værdifulde områder med sine forslag til stilleområder.”

Pattedyr- Flagermus

Næstved Kommune har registreringer fra 2014 af vandflagermus, frynseflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brunflagermus, sydflagermus og langøret flagermus fra Fruens Plantage. Alle danske arter af flagermus er omfattet af EU´s habitatdirektivs Bilag IV og er derfor også strengt beskyttede efter dansk lovgivning.

Områder undersøgt for flagermus med detektorer og automatiske lyttebokse																							
Art	Bachsteins flagermus	Brandts flagermus	Skægflagermus	Brandts/skæg	Dandflagermus	Vandflagermus	Stor musøvre	Frynseflagermus	Myotis s.p.	Troldflagermus	Dværgflagermus	Pipistrellflagermus	Lejlers flagermus	Brunflagermus	Brun/Lejlers	Nordflagermus	Sydflagermus	Skimmelflagermus	Syd/skimmelflagermus	Bredøret flagermus	Langøret flagermus	Flagermus sp.	
Område/Polygon navn																							
Næsbyholm og Bavelse:																							
Enemærket					X				X	X			X				X						
Næsbyholm, parken				X	X			X	X	X		X				X					X		
Østlige del af Næsbyholm Storskov, Nord				X	X			X	X	X		X				X	X						
Østlige del af Næsbyholm Storskov, Syd				X				X	X	X		X				X							
Bavelse, parken				X				X	X			X				X							
Broksø:																							
Broksø, parken				X	X			X	X			X				X	X					X	
Skovene vest for Broksø				X	X			X	X			X				X						X	
Birkemose				X						X		X											
Holmegaard:																							
Sydlig del af Holmegaards Mose/Fensmark Skov				X	X					X		X				X							
Holmegaard, parken				X	X			X	X			X				X						X	
Porsmose				X				X		X		X				X				X			
Mogenstrup Ås:																							
Fruens Plantage				X	X			X	X			X				X						X	

Alm. arter i Næstved Kommune: vandflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brun flagermus og langøret flagermus. Sjælden Rødlistet art: frynseflagermus (ægte skovflagermus, der jager mellem træer og grene).

Padder og Krybdyr

Snog, skovfirben, markfirben og stålorm findes flere steder på lokaliteten.

Planter

Artslisten rummer en række almindelige skovarter, men ingen sjældenheder ud over bakke-soløje og orkideen ægbladet fliglæbe- se luftfoto 1. Mest værdifuld er kalkoverdrevsvetationen, langs den gennemgående vej og ellesumpen der har en karakteristiske struktur, og forekomst af træer med huller og døde eller døende stammer.

Skoven rummer en lang række forskelligartede bevoksninger; heraf er en væsentlig andel nåletræskulturer med forskelligt artsvalg og forstlig anvendelse. Løvskov ses i såvel ældre som unge kulturer; i sidstnævnte ofte med indvækst af Ahorn.

Luffoto 1. Et smalt bælte med kalkoverdrevsvegetation (lys streg), der bl.a. rummer den regionalt sjældne bakke-soløje, er bevaret langs den gamle skovvej langs hvad der var skovens oprindelige, sydvestvendte skovbryn. Derudover rummer skoven den fredede orkide ægbladet fliglæbe (lys cirkel) .

Fruens Plantage rummer de fleste af de danske løvtræsarter med hovedvægten lagt på bøg, stilk-eg, ahorn, ask, vorte-birk og rød-el. Relativt store arealer er dog tilplantet med nåletræer som rød-gran, sitka-gran, bjerg-fyr, skov-fyr, lærke-hybrider, cypres og normanns-gran. Desuden ses ung nyplantet løvskov. Mange og store afdelinger har selvsået ahorn som dominerende art.

Svampe

Fruens Plantage er ikke undersøgt systematisk for svampe. Der er ikke registreret de store fund. En søgning i Svampeatlas.dk viser bl.a. to nyere fund af rødlistede svampe samt mere end 331 registreringer (2018-2021).

De rødlistede svampe er bark-pletlav (2021) og gul spatelsvamp (2018,2019,2020). Den lille forekomst af rødlistede, svampe må tilskrives manglen på store gamle opretstående døde og døende træer.

Tidligere natur- og landskabspleje

- Der er flere partier med pyntegrønt i Fruens Plantage. Det sydligste nu er afdrevet og konverteret til et kommende græsnings overdrev på toppen af åsen. Det kommende overdrev skal ud over at øge biodiversiteten også være med til at formidle landskabet idet toppen af planåsen bliver synlig.
- Næstved Kommune har enkelte steder i bl.a. plantagens sydlige del foretaget pletvise udtyndinger for at synliggøre åsen fra de omkringliggende stier og veje.
- På Åsens syd skråning ud mod Englebjergvej er der i 2021 ryddet et areal af hensyn til markfirben.
- En frivillig borgergruppe har i 2021, med støtte fra Danmarks naturfredningsforening, opsat en række fuglekasser til de hulrugende fugle i området.
- Som led i restaureringen af Rønnebækken har man fjernet spærringer, så ørreder kan passere op til gydebankerne ved Hovedmose Skov. Her er der udlagt store sten, som fiskene kan finde læ bag.

Kulturhistorie og arkæologi

Der er flere beskyttede sten- og jorddiger inden for grænserne af planens område. Disse er beskyttede mod tilstandsændringer, jf. Museumslovens §29a. – se nedenstående luftfoto 2.

I nordenden af området på "Bentshoved" er en rundhøj fra oldtiden, formentlig bondestenalder.

I fredningens sydligste ende, tilstødende Ny Præstøvej, findes desuden et par mindesten, hvoraf den ene er registreret som et fredet fortidsminde fra "nyere tid", dvs. dateret 1800 - 1899 e.Kr.

Centralt i den nordlige del af Fruens Plantage ligger den gamle skovfogedbolig Kukkerhuset, opkaldt efter gøgen. Huset er opført i 1869 og ombygget i 1974. Længst mod syd ligger Rønnebæksholms jagthytte i norsk stil, bygget i 1915 af hofjægermester Holger Collet, Rønnebæksholm

Luftfoto 2. Beskyttede diger markeret med orange og fortidsminder markeret med rød og sort.

Eksisterende rekreativ udnyttelse

Fruens Plantage er med sin bynære beliggenhed et naturområde af stor rekreativ værdi og området benyttes i dag af en lang række brugergrupper, som i stigende omfang slider på naturgrundlaget. Der er tale om både private brugere og foreninger, som arrangerer aktiviteter i skoven. I dag benyttes skoven bl.a. til MTB, cykling, orienteringsløb, trailløb, alm. løb, vandring, naturiagttagelser, spejderaktiviteter, rollespil, ridning, hundeluftning, primitiv overnatning, leg og undervisningsforløb. Der findes ingen officielle tal for de forskellige brugergruppers brug af skoven, men der er ingen tvivl om at presset på skoven gennem en årrække har været stigende og at konflikterne de enkelte grupper imellem også har været stigende. Anlæg:

I skoven findes en bjælkehytte, naturlegeplads, bålhytte, musikplads, naturfitness, amfiteater primitiv lejrplads med to shelters, naturbasen Fruens Ly, og mod nord og syd findes to mindre P-områder.

Foto: Bålhytte / Naturbase og shelters ved Fruens ly.

Fra to udsigtspunkter centralt i det fredede område er der udsigt mod henholdsvis nord mod Rønnebæk by med kirken og de omliggende marker samt mod syd, hvor man kan se helt til Karrebæksminde, Ydernæs og Karrebæk Fjord.

Ruter og spor:

I skoven øst for jernbanen, findes et vidt forgrenet net af mountainbikespor og der har været anlagt adskillige ramper, hop, rockgarden o. lign. i plantagen. Der har siden 2012/13 været afholdt en lang række MTB-løb som har høstet stor anerkendelse bl.a. DM og World Cup for juniorer.

I 2020-21 har frivillige fra den lokale MTB klub Pingel og Næstved Kommune foretaget en kraftig reduktion af disse anlæg af hensyn til de øvrige brugergrupper. Den lokale MTB klub Pingel tæller officielt ganske få medlemmer, men rigtigt mange MTB kører er "organiseret" via Facebook.

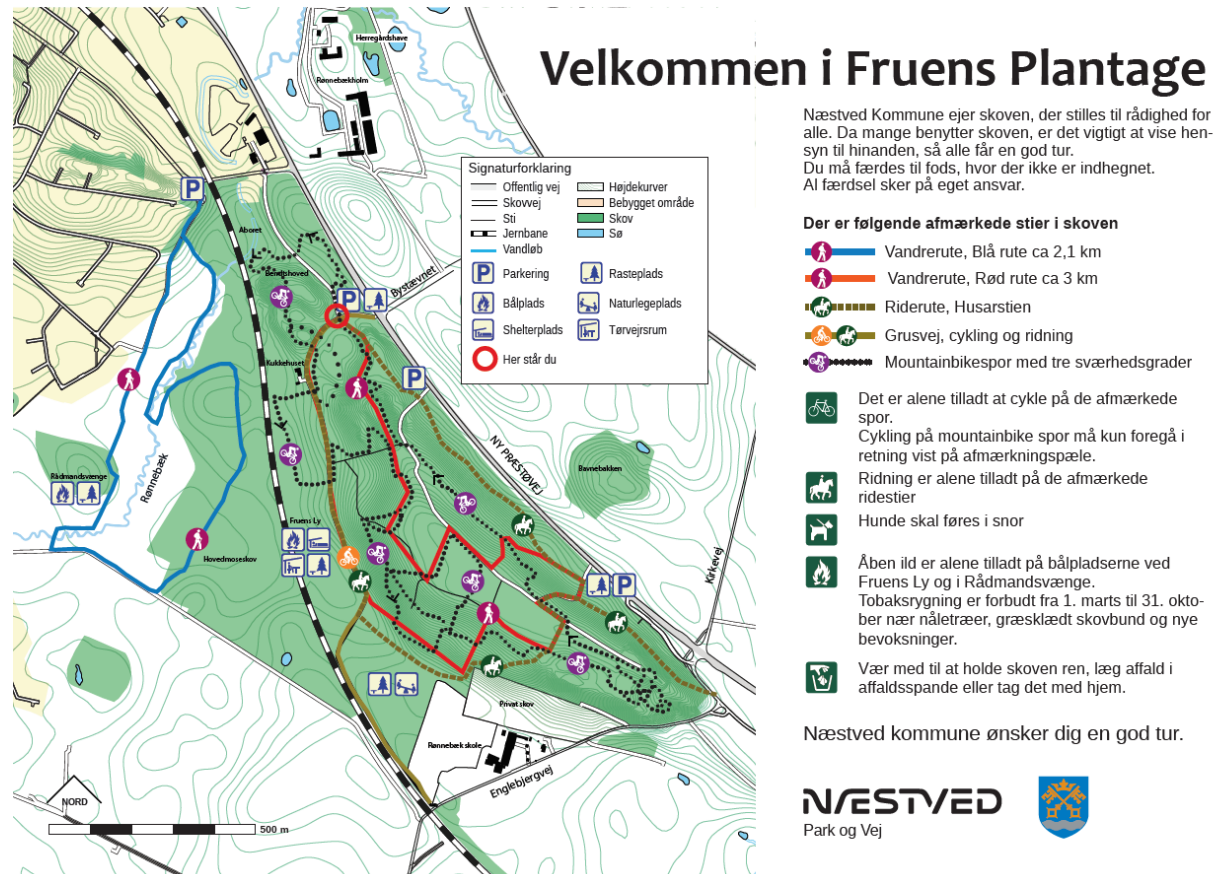
Der er ikke tal for, hvor mange som benytter skoven, men man kan næsten altid træffe MTB cyklende i skoven. Pingel har udført et stort frivilligt arbejde med at lave MTB anlæg og markerer de officielle MTB-ruter med kørselsretning og angivelse af hvor man ikke må køre f.eks. på fortidsmindet Bentshoved. Desværre respekteres ruter, kørselsretning og kørselsforbud ikke af alle som køre på MTB, hvilket er til stor gene for skovens øvrige gæster og områdets dyreliv samt fortidsminderne.

Gennem området går Rigestien "Husarstien", som er en del af en større riderute der også omfatter statens arealer ved Rønnebæk fællede og kommunale arealer ved Kalbyris. Rideruten er, i lighed med MTB, anlagt af frivillige fra foreningen "Naturrytterne".

Næstved Kommune har to rekreative ruter som går gennem skoven via de eksisterende stier; vandreruten "Næstved – Mogenstrup" samt ruten "Den Grønne Ring" der går rundt om Næstved. Derudover findes der to lokale ruter, en blå og en rød, og en del stier i området, som anvendes til gåture og cykling.

Figur 5. Ved indgangene til skoven kan man finde dette kort over de rekreative anlæg og stierneområde. Koret skulle vise de officielle ruter, men er ikke retvisende i forhold til hvor der f.eks. køres på MTB.

Der er som sagt ikke tal for de enkelte gruppers brug af skoven, men blandt de organiserede kan bl.a. nævnes at Herlufsholm Orienteringsklub bruger hele skoven til ca. 6 årlige løb med 60-100 deltagere, samt en række minder træningsløb.

De gule Spejdere har 1-2 større arrangementer om året og Næstved Rollespilsforening, som primært tæller børn og unge, bruger også regelmæssigt dele af skoven som spilleområde til kampe mv..

Brugerråd

Der har været brug for en tættere koordinering af den rekreative brug af bl.a. Fruens Plantage, så der fortsat er en attraktiv offentlig natur at besøge for alle brugergrupper. Der blev derfor i 2020/21 nedsat et brugerråd for Fruens Plantage. Brugerrådet skal sikre samarbejde og koordinering de enkelte brugergrupper imellem samt leverer input til den kommunale forvaltning af området.

For at aflaste Fruens Plantage, er Næstved kommune er ved at undersøge mulighederne for at etablerer et rekreativt landskab sydvest for Fruens Plantage.

De formelle regler for adgangen og færdslen i Fruens Plantage findes i Naturbeskyttelsesloven og i Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen. Det fremgår heraf, at der som udgangspunkt er meget vide rammer for offentlighedens adgang til at færdes i offentligt ejede skove.

Gående har således ret til at færdes ikke bare på veje og stier, men også i skovbunden. Cyklende har ret til at cykle på veje og stier. Det er ikke et krav, at det er en anlagt sti. Den skal bare være egnet til at cykle på. Der skelnes ikke mellem mountainbikes og almindelige cykler. Ridende har ret til at ride i skovbunden og på grus- og asfaltveje. På mindre veje og stier er der kun adgang til at ride, hvor kommunen har tilkendegivet, at det er tilladt.

Selv om reglerne for færdsel i offentlige skove som udgangspunkt giver meget vide rammer, er der gode muligheder for at kommunen, som ejer af skoven, rent administrativt, at regulere en række aktiviteter ved skiltning. Som det ses af ovenstående kort – figur 5., har bl.a. Park og Vej, i samarbejde med forskellige foreninger, afmærket en række stier for at mindske trykket på naturgrundlaget og konflikterne mellem brugergrupperne.

Udfordringer og potentialer

Fruens Plantages nærhed til Næstved, og områdets mange stier og gode p- og tilkørselsforhold har bl.a. bevirket at den rekreative udnyttelse er mangesidig og intensiv. Naturen i området har i høj grad skulle tilgodesee de mange publikumsinteresser og skoven har været drevet som traditionel skov. Dette har bevirket, at det stort set kun er de naturtyper og arter som er robuste overfor den intensiv anvendelse som har overlevet.

Skoven må således karakteriseres som en alm. skov på Sydsjælland, uden de store naturværdier og med et stort publikumspres der slider på naturgrundlaget.

Landskabet og områdets unikke geologi i kombination med det offentlige ejerskab giver imidlertid Fruens Plantage, et stort og uudnyttet potentiale for biodiversitetsfremmende tiltag, som f.eks. udlæg af urørt skov, skovgræsning og etablering af lysåbne naturtyper på arealer, der i dag rummer meget få naturværdier.

Potentiale for øget biodiversitet, natur- og friluftsoplevelser

Biodiversiteten, generelt og i kommunens naturområder, herunder Fruens Plantage, er under pres. En række faktorer truer arterne og deres levesteder, så der er fare for, at hele bestande af sjældne arter forsvinder og vi får en artsfattig natur.

Mangel på plads og egnede levesteder er den største trussel mod arterne. Mange naturområder og levesteder er helt forsvundet, mens mange andre er opdelt i små, usammenhængende områder. Kvaliteten af mange af vores naturarealer er så lav, at kun få arter trives.

Pyntegrønt i den sydlige del af Fruens plantage.

Rønnebæksholm jagthytte i den sydlige del af Fruens Plantage.

I Fruens Plantage har de store almindelige dyr og planter det godt, f.eks. bøgetræer, rådyr, ringduer, bogfinker og ræve. Men de sjældne arter, som stiller større krav til levestederne, er i meget kraftig tilbagegang eller er fraværende.

Udfordringen er, at vores skove, generelt er meget ensartede, mørke, drænedede. Der er kun få arter af ens træer, buske og urter, samt en stor mangel på vand, gamle træer og dødt ved. Vores skove har været dyrket med traditionel skovdrift med bl.a. produktion af pyntegrønt, dræning og fældning af træer før de blev interessante for svampe og insekter. Kun ca. 1% af kommunens skove er i dag urørt.

Talrige arter har gennem titusinder af år tilpasset sig skoven som levested, og omkring 2/3 af de ca. 32.000 kendte danske arter af planter, dyr og svampe er knyttet til skovene. Men alle disse arter findes ikke overalt i alle skove – lang fra. Det er især i gamle løvskove med mange gamle, døende og døde træer, skovlysninger og vådområder, at man finder den største biodiversitet med mange og sjældne arter af biller, dag- og natsommerfugle, fugle, svampe, mosser og laver, flagermus og planter.

Kulturhistorien i vores skove samt naturområder virker med til at øge biodiversiteten, f.eks. er gamle stengærder vigtige levesteder for mange arter.

Næstved Kommune vil forvalte Fruens Plantage med natur og biodiversitet som hovedhensyn med henblik på, at naturen i området så vidt muligt kan udvikle sig på egne præmisser som urørt skov. Samtidig skal der kunne laves naturpleje som understøtter denne udvikling f.eks. ved at udsætte store planteædere, som kan indgå i naturen og være med til at skabe en vildere natur.

Hvad er urørt skov?

Urørt skov skal ifølge Naturstyrelsen som udgangspunkt passe sig selv, og skovhugst, færdsel med maskiner, sprøjtning, gødsning og jordbearbejdning samt fjernelse af træer og dødt ved er forbudt. Der kan forekomme naturpleje for at gavne biodiversitet, afgræsning med dyr for at opnå særlige naturtyper, friluftsliv og fjernelse af invasive arter.

Naturen er også vigtig for borgernes trivsel og sundhed i hverdagen. Med vores moderne livsstil bliver flere og flere ramt af livsstilssygdomme og psykiske lidelser. Naturen giver plads til fysisk aktivitet, meditation og inspiration, og er derfor en vigtig kilde til bedre trivsel og livskvalitet. Netop adgangen til en rig og varieret natur er med til at forebygge og behandle livsstilssygdomme og psykiske lidelser.

I forvaltningen af Fruens Plantage vil Næstved kommune sikre en høj standard af natur- og friluftsoplevelser gennem udvidelse og vedligeholdelse af eksisterende friluftsfaciliteter under stor hensyntagen til naturen og biodiversiteten. Tiltagene forankres i lokale projekter og gennem borgerinddragelse med input fra foreninger og borgere. Hvor det er praktisk muligt, vil vi gerne understøtte at borgerne kan deltage aktivt i naturplejen f.eks. ved at opsætte fuglekasser, fjerne invasive arter, etablerer levesteder for markfirben eller pleje de lysåben naturtyper med høslæt.

Netop Fruens Plantage er så stor og mangeartet, at man bør søge at udnytte det potentiale, der ligger i en mager og udvasket jordbund og nærheden til Næstved By. Danmarks førende forsker inden for biodiversitet peger netop på de kommunale skove som et af de steder, hvor Næstved kan gøre en forskel ved at udlægge urørt skov. Området skal således i fremtiden både være et stort aktiv for borgerne, og være med til at styrke biodiversiteten.

Forvaltningsplan

Planen skal forbedre forholdene for området's dyr og planter, øge biodiversiteten samt at sikre at den rekreative udnyttelse fortsat kan finde sted og udvikles under hensyntagen til området's naturbeskyttelsesinteresser, geologien, landskabet og de kulturhistoriske interesser. Forvaltningsplanen skal desuden være i overensstemmelse med fredningen af Fruens Plantage.

Den eksisterende fredning af Fruens Plantage fra 1940 fokuserer særligt på de geologiske og landskabsmæssige interesser og har primært til formål at regulere udnyttelse af råstoffer og anden afgravning af åsen.

Plejekforslag og handleplan

Plejeplanområdet er inddelt i en række delområder, der behandles enkeltvis i det følgende, idet de foreslåede plejetiltag overordnet set omfatter 1) Udlægning af hele skoven som urørt skov, 2) Konvertering af arealer med nåletræer, herunder pyntegrønt, til områder med lysåben natur, 3) Etablering af græsningsarealer, 4) Etablering af ny natur, herunder vandhuller m.m. samt 5) Bekæmpelse af invasive arter.

De nævnte tiltag vil medvirke til at øge denne generelle diversitet i Fruens Plantage, det gælder såvel landskabsmæssigt som med hensyn til naturtyper og levesteder for arter.

Fruens plantage set ind mod Næstved By.

Af praktiske grunde er plejeplanområdet i de følgende afsnit inddelt i 11 delområder, der behandles enkeltvis med hensyn til plejeformål og -tiltag. Det enkelte delområde har et grønt nr. og er afgrænset af en rød streg.

Figur 6. Delområder for plej tiltag i Fruens Plantage.

Område 1. Fruens Plantage uden for de øvrige delområder

Figur 7. Delområde 1: Hovedparten af Fruens Plantage, uden for de øvrige delområder.

Området omfatter i hovedsagen den del af Fruens plantage, der ikke indgår i de øvrige delområder, samlet set ca. 39 hektar.

Området består hovedsageligt af en fin blandet løvskov, primært bøg, stilkeg, ahorn og ask og med en frodig og artsrig urteflora med bl.a. skovmærke, lundrapgræs, bingelurt, stor fladstjerne, enblomstret flitteraks, og knoldet brunrod. Mod nord findes en fugtig lavning med en fin askeskov ligeledes med en fin urteflora (askesump).

I området vil der på længere sigt kunne etableres lysåbne overdrev med græsning, men det primære formål for området som helhed er at fremme en arts- og strukturrig og urørt løvskov af danske arter af urter, træer og buske som skal øge biodiversiteten.

Hegnede græsningsområder skal som hovedregel være tilgængelige for publikum gennem egnede låger, led, stenter eller kvægriste.

Skov til biodiversitetsformål omfatter urørt skov, men også bl.a. stævningskov og græsningskov, idet disse forvalningstyper på hver sin måde har som primært formål at bevare og udvikle biodiversiteten, så dyr og planter får bedre levevilkår. Ikke mindst truede og sårbare arter.

Næstved Byråd vil udlægge Fruens Plantage som urørt skov da dette anses for at være det mest effektive virkemiddel, når det gælder beskyttelsen og styrkelsen af biodiversiteten i skovene.

Med **urørt skov** forstås forstligt urørt - dvs. kommerciel skovdrift ophører og formålet bliver at fremme biodiversitet. Udgangspunktet er, at der på sigt, skal være så lidt aktiv naturforvaltning i den urørte skov som muligt, men der kan gennemføres græsning og i et vist omfang andre tiltag til fordel for biodiversiteten, ligesom hensyn til bl.a. friluftslivet og fortidsminder fortsat skal tilgodeses.

Naturlig hydrologi genoprettes så vidt muligt bl.a. ved at lukke grøfter og genskabe vådområder. Der gennemføres desuden naturgenopretning, ved bl.a. at skabe lysninger og mere naturlig variation i skovens struktur og tæthed. Det sker f.eks. ved fjernelse af ikke-hjemmehørende træer, mens fældede/ veteraniserede hjemmehørende træarter ikke sælges, men i stedet efterlades som dødt ved til svampe og insekter mv. Dog kan der efter konkret vurdering udtages og sælges hjemmehørende træer i særlige tilfælde, hvor der på et areal er truede arter, der kræver solbeskinnede skovlysninger eller for at tilgodese kulturhistoriske formål. Det kan være for at tilgodese orkideer og andre blomster i bøgeskov på kalkbund eller ved genskabelse af vådområder i skoven.

Der foretages som hovedregel ikke plantning i urørt løvskov. Der kan dog i mindre omfang gennemføres plantninger af hjemmehørende arter til fordel for biodiversiteten. Det kan f.eks. være plantning af blomstrende træer og buske til fordel for bestøvere eller plantning til gavn for f.eks. en sjælden art som hasselmus.

Arter som avnbøg, fuglekirsebær, navr vil på længere sigt have gavn af de kommende klimaforandringer. De tre arter er sammen med hassel, små bladets lind og birk naturligt hjemmehørende i området og har en række fordele i forhold til biodiversiteten, idet de giver føde- og redemuligheder til en række pattedyr, fugle og insekter. Som en del af naturgenopretningen kan der med fordel laves holme med disse arter i områder med monokultur af f.eks. bøg.

Efter en periode med naturgenopretning fældes som udgangspunkt ikke træer i de urørte skove undtagen træer, som er til fare eller gene for borgerne, friluftslivet eller kulturværdier; eller som er problematiske i relation til beskyttelse af biodiversitet, f.eks. invasive arter. Perioden med naturgenopretning f.eks. fjernelse af ikke-hjemmehørende træer vil strække sig over en periode på 5-10 år. Fældede træer efterlades i givet fald i skoven som dødt ved. Urørt skov er dermed som udgangspunkt skov, hvor de naturlige dynamikker udfolder sig og biodiversiteten understøttes

Der kan også opnås en vis positiv effekt ved at indføre regler om at lade dødt ved ligge i skoven, evighedstræer, naturlig foryngelse og bevarelse af nøglebiotoper som del i en naturnær skovdrift, men effekten på biodiversiteten er langt mindre end urørt skov. Urørt skov giver variation i fugtighed, lys, buske, træer og skovstruktur og plads til blomstrende urter og buske, gamle træer med hulheder til mosser, laver, hulrugende fugle og flagermus samt dødt ved til biller og svampe (Bruun et al. 2015).

Det skal præciseres, at urørt skov betyder, at der ikke drives skovdrift, men urørt skov hverken udelukker mennesker, græssende dyr eller naturgenopretning.

I områdets nordlige ende er en gravhøj. Denne er i dag omkranset af gammel bevaringsværdig løvskov, med store gamle bøgetræer. Selve højen skal holdes fri for vedplanter for at beskytte fortidsmindet. Et græstæppe vil beskytte selve højen mod slid og erosion.

Urørt løvskov med fri dynamik er en sjældenhed herhjemme, og i den kommunalt ejede Fruens Plantage er mulighederne til stede for at lade skoven udvikle sig naturligt til glæde for såvel flora og fauna som det publikum, der benytter skoven til

rekreative aktiviteter. Plejens hovedformål i dette område bliver derfor at fremme og sikre den artsrigdom, der er knyttet til urørt skov.

Plejemål for delområdet:

Skoven udlægges som urørt skov og skal udvikles i retning mod naturskov med en varierende skovalder, hjemmehørende arter og efterladt dødt ved. Området skal således i videst muligt omfang fremstå som naturskov med naturlig selvforyngelse, naturligt hjemmehørende træarter og naturligt henfald til gavn for svampe, insekter, fugleliv og flagermus. I de dele af skoven, der behandles i de øvrige delområder, skabes dog enkelte lysninger med lysåbne naturtyper med henblik på at øge den generelle diversitet i området.

Med den aktuelle fordeling af træarter og -alder i Fruens Plantage vil der gå en del år inden der er tilstrækkeligt med hulheder til bl.a. flagermus og hulrugende fugle. Veteranisering af træer kan fremskynde processen, men det vil formentlig ikke kunne opfylde behovet for hulheder og det kan derfor være aktuelt at opsætte fuglekasser i en overgangsperiode på 10-20 år.

Den eksisterende rekreative udnyttelse af området skal fortsat kunne finde sted, dvs. at der skal kunne foretages almindeligt vedligehold af bevoksninger nær hegn og stier, således at folde og hegn ikke ødelægges af faldende grene, og det fortsat bliver muligt at færdes og cykle sikkert ad de eksisterende stier.

Plejetiltag:

Den egentlige pleje og skovdrift i området begrænses mest muligt, idet:

- Der gennemføres naturgenopretning, f.eks. udtag af ikke-hjemmehørende træer, genopretning af naturlig hydrologi og skovgræsning.
- Nåletræskulturer, pyntegrønt og ær konverteres til hjemmehørende løv og lysåbent overdrev. Det kræver en vedvarende indsats over en længere periode. Perioden, hvor der i den forbindelse sker udtag og salg af ikke hjemmehørende træarter, vil typisk være op til 6 år.

- Området forvaltes med et klart mål om at sikre de bedst mulige rammer for en selv bærende og selvforvaltende natur, hvor det er naturlig dynamik og naturlige processer, der skaber de rette forhold og levesteder for skovnaturen, og hvor biodiversiteten fremmes og understøttes. Ingen hugst eller fjernelse af ved, undtagen af bekæmpe invasive arter, sikre vedvarighed i mængden af dødt ved, sikre tilgængelighed for skovens brugere, samt pleje f.eks. fortidsminder og naturtyper.
- Fældning af træer benyttes til at skabe dødt ved, variation, lysninger og skovrande, øge andelen af hjemmehørende træer og medvirke til at genoprette en mere naturlig sammensætning med mere blandede træarter og aldre. Fældning uden salg vil også ske af hensyn til friluftsliv, fortidsminder mv.
- Fældninger af hjemmehørende træer vil blive kombineret med veteraniseringer, så der skabes både liggende/stående og skygget/ solbeskinnet dødt ved.
- Hvor der foretages strukturfældning eller fældning af enkelttræer, gennemføres fældningen således, at de træer, som har størst biologisk værdi bevares, mens træer med lavere biologisk værdi kan fældes. Sidstnævnte vil for løvtræer normalt være træer uden råd, hulheder eller skader. Naturmæssigt særligt værdifulde træer og trægrupper søges bevaret. Det er f.eks. veterantræer og træer med relativt mange mikrohabitater, f.eks. hulheder, skader, svampe, lavt siddende grene, bredkronede træer mv.
- Blomstrende (insektbestøvede) hjemmehørende træarter som f.eks. kirsebær og lind fremmes ved at give dem ekstra plads.
- I monokulturer af f.eks. bøg kan der plantes holme af avnbøg, fuglekirsebær, småbladet lind og birk.
- *Træer > 150 år:* Der fældes ikke træer af hjemmehørende træarter ældre end 150 år. Bortset fra hvis f.eks. gamle ege eller andre biologisk meget værdifulde træer er ved at blive bortskygget af f.eks. bøg. Så kan skyggetræerne fældes
- Eventuelle grøfter tilstoppes, såfremt dette kan ske uden u hensigtsmæssig påvirkning af naboarealer.
- Som hovedregel skal alle arters konkurrence ske frit og uden menneskelig indgriben.
- Sprøjtning, gødsning og jordbearbejdning må ikke finde sted.
- Kørsel med traktor og tungt materiel må principielt ikke finde sted uden for etablerede veje og kørespor.
- Adgangen for borgerne sikres og ledsages af formidling om skovens ændrede status mv.

Område 2. Ellesump vest for jernbanen

Figur 8. Delområde 2. Ellesump vest for jernbanen

Området består af ca. 13 hektar blandet løv samt aske- og ellesump og ca. 3,3 hektar plantet egeskov med et lille vandhul mod syd. Området grænser op til Naturstyrelsens græsningsareal mod vest. Græsarealerne slås og/eller afgræsses, og der er anlagt enkelte vandhuller i området – primært til klokkefrøer.

Ellesumpen omfatter foruden fugtige partier med el og ask enkelte højere liggende holme med lidt eg, bøg og hassel. Desuden findes en frodig bundflora med fjeldribs, hamp-hjortetrøst, grønblomstret bjørneklo, kærstar m.m. Der yngler viber på græsarealerne, og svaleklire ses ved vandhullerne.

Der er anlagt stier i området, der anvendes af de lokale beboere i det tilstødende villakvarter til spadsereture, hundeluftning m.m.

Plejemål for delområdet

Skoven i delområdet skal udvikles til urørt skov med græsning, således at de eksisterende skel mellem skov og eng bliver mere flydende, og der opstår et indtryk af et større og sammenhængende naturområde. Dette vil bevirke, at området i højere grad end i dag vil fremstå som en økologisk helhed med en funktionel sammenhæng i modsætning til de eksisterende skarpt adskilte naturtyper. Desuden vil i overgangen mellem skov og eng opstå nye levesteder for flora, fugle, insekter og padder, der ikke i dag findes i området.

Naturlig græsning ses som en basal proces i urørt skov på lige fod med f.eks. naturlig hydrologi, idet det er vanskeligt at skabe de rette rammer for en selvforvaltende natur uden et bredt udvalg af store planteædere.

Plejetiltag

Veludviklet elle- og askeskov er ikke en almindelig naturtype herhjemme eller i Europa, og naturtypen er af samme grund omfattet af EU's Habitatdirektiv. Naturtypen er dog dette sted opstået ved tilplantning.

Det anbefales at der ikke foretages større rydninger i ellesumpen, men at den i stedet indgår i en græsningsskov, hvor de græssende dyr får mulighed for at bevæge sig fra de eksisterende lysåbne græsarealer ind i skoven. Der ryddes omkring det lille vandhul som ligger i områdets sydligste del, således at lys og varme kan komme ned til vandfladen og derigennem øge vandhullets værdi for frøer og padder.

Området skal fremover afgræsses af kreaturer eller lignende, idet det anbefales at etablere én stor fold, der omfatter hele delområdet, inkl. græsarealerne mod vest. Ved græsning er det vigtigt med et godt hegn. Græsningen foreslås desuden gennemført efter følgende principper:

- Det tilstræbes at lave størst mulige hegningen set i forhold til, hvad der er forvaltningsmæssigt muligt og hensigtsmæssigt også i forhold til friluftslivet
- Græsning med kvæg eller andre store græssende kreaturer, som kan tåle den våde bund.
- Træer bevares til størst mulig alder, og døde træer samt væltede stammer efterlades i vid udstrækning til dyr og svampe.
- Eventuel hugst af træer bør ske med henblik på at opnå kraftige, længelevende træer af flere forskellige hjemmehørende løvtræarter. Gamle træer bør ikke fældes.
- Afvanding bør undgås af hensyn til den eksisterende ellesump.
- Græsningstrykket bør løbende vurderes og om nødvendigt ændres.
- Foryngelse af skovbevoksningen bør ske ved naturligt fremkommende opvækst.
- Jordbearbejdning og sprøjtning er ikke tilladt.

Græsningen vil med stor sandsynlighed påvirke de våde dele med elle- og askeskov hvor urtefloraen er kraftigst og mest næringsrig, mens de højere beliggende dele af bevoksningen (holmene), påvirkes i mindre omfang og hovedsageligt vil blive anvendt som hvilested for kreaturerne, hvor de store bredkronede ege og bøge giver læ for både sol og regn. Skoven må forventes med tiden at blive mere åben, og det øgede lysindfald vil medvirke til, at urtefloraen i skoven bliver mere artsrig og varieret, end den er i dag.

Af buske vil det især være græsningstolerante arter som tjørn, slåen m.m., der kan overleve. Naturlig foryngelse af træerne kan ske i ly af disse buske,

Udsigt mod ellesumpen fra græsarealet vest for denne.

Nyetableret vandhul i skovbrynet – delområde 2

idet foryngelsen andre steder nedbides af græssende dyr. Foryngelsen af f.eks. eg kan også ske ved periodisk at have et lavere græsningstryk. Der bør etableres stenter på relevante steder, således at publikum fortsat har mulighed for at færdes i området.

Område 3. Græsarealer og granplantage mod syd

Området omfatter i alt 3,6 hektar beliggende uden for fredningsgrænsen og består mod nordvest af en delvist afviklet bevoksning med pyntegrønt. Det ryddede areal syd for den tilbageværende bevoksning og øst for stien langs jernbanen, er i dag dækket af krat og i mindre omfang også tokimbladede urter.

Figur 9. Delområde 3.

I den resterende del af bevoksningen mod nord er foretaget enkelte rydninger, der anvendes til leg, lejrpladser o. lign.

Den tilbageværende del af bevoksningen dækker for udsigten til åsen, der ellers ville fremstå langt mere visuelt markant fra gang- og cykelstien øst for jernbanen.

Mod sydøst støder området op til boldbaner, opholdsarealer m.m., der hører til Rønnebæk Skole.

Plejemål for delområdet

Området skal fremstå som en lysåben slette/overdrev med enkelte trægrupper mod vest. Plejen skal desuden sikre den landskabelige oplevelse af lysåbne naturtyper og skovbryn samt sikre indsigten til den på dette sted visuelt meget markante Mogenstrup Ås.

Plejetiltag

En større del af den tilbageværende nåletræsbevoksning og krattet bør fjernes, idet det kan overvejes at bevare noget af den vestligste del som læ for lege- og opholdsarealerne. På længere sigt bør den lægivende nål erstattes med eg.

De lysåbne områder bevares enten ved afgræsning eller høslæt. Græsning kan foretages med kreaturer, heste eller får. Eventuelt høslæt anbefales foretaget sidst på sommeren af hensyn til sommerfugle, andre insekter, jordrugende fugle, samt urternes frøspredning. Det afslåede hø fjernes fra arealet hvert år.

Lysning med legeområde i delområde 3

Udsigt til åsen fra cykel- og gangstien langs jernbanen – delområde 3.

Område 4-6. Arealer ved Kukkerhuset

Områderne består af 3 mindre arealer, der samlet udgør ca. 0,3 hektar omkring den gamle skovfogedbolig Kukkerhuset centralt i den nordlige ende af fruens plantage, umiddelbart øst for jernbanen.

Området består af et mindre areal nr. 4 (0,03 hektar) med delvis bekæmpet, opvækst af japansk pileurt øst og syd for Kukkerhuset, et ca. 0,2 hektar ryddet område (nr. 5), hvor der tidligere var en tæt granplantage sydvest for Kukkerhuset, samt en lille tilgroet lavning (nr.6) med potentiale til at blive omdannet til et vandhul umiddelbart syd herfor.

Figur 10. Delområde 4-6. Arealer ved Kukkerhuset.

Plejemål for delområdet

Området skal fremstå uden opvækst af japansk pileurt samt med landskabelig sammenhæng mellem de enkelte mindre delområder.

De tre små delområder giver tilsammen mulighed for at skabe et lille attraktivt og sammenhængende naturområde, der vil øge den generelle diversitet i det fredede område.

Plejetiltag

Området omkring Kukkerhuset er, trods rydning, fortsat præget af japansk pileurt.

De resterende planter bør bekæmpes. Nyetablerede planter kan således rykkes op, men det er vigtigt at oprykkede planter ikke efterlades, da disse kan etablere sig igen. Planterne kan også graves op, men dette er oftest meget arbejdskrævende, og ved større bestande vil opgravning ofte kun være muligt med maskiner. Også opgravede planter bør fjernes.

Det kan overvejes at etablere et vandhul i den lille lavning. Et vandhul kan sandsynligvis etableres ved tilstopning af dræn eller ved en simpel opgravning, da området allerede i dag ligger lavt i terræn og fremstår fugtigt. Det er sandsynligt, at et vandhul på dette sted vil kræve en regelmæssig oprensning, men det vil øge den generelle diversitet i området, der i dag kun rummer yderst få vandsamlinger og vandhuller, vil kunne fungere som levested for vandinsekter, paddearter m.m.

Den, nu afdrevne, ensformig granbevoksning som stod sydvest for Kukkerhuset.

Lavning sydvest for Kukkerhuset.

Arealet med den afdrevne granplantage sydvest for Kikkerhuset omdannes til et lysåbent areal med eng, der forbinder arealerne omkring Kikkerhuset med det nye vandhul. Mod jernbanen bør der etableres en afskærmende beplantning.

Det derved fremkomne lysåbne areal skal vedligeholdes ved mindst én årlig slåning sensommer eller tidligt efterår.

Område 7-11. Arealer med pyntegrønt m.m.

Figur 11. Delområde 7-11. Arealer med pyntegrønt.

Områderne består af fem arealer på i alt 8,3 hektar med pyntegrønt, tætte og mørke nåletræsbevoksninger o. lign., der ligger som øer med ingen eller meget begrænset oplevelsesmæssig eller biologisk værdi i den ellers generelt attraktive løvskov, der omgiver dem.

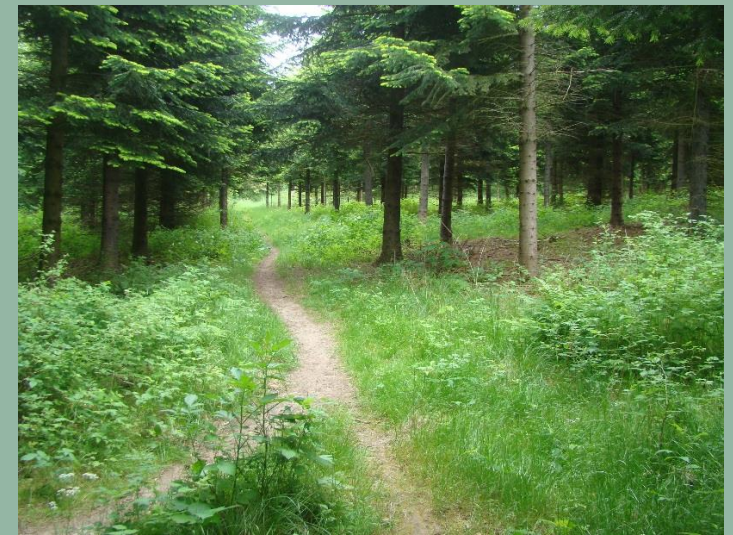
Enkelte af bevoksningerne har dog, som det fremgår nedenfor, praktiske funktioner som områder med læ, skygge m.m. i forbindelse med opholdsarealer.

Delområde 7 bestod tidligere af ca. 2,8 hektar tæt nåletræsbevoksning med begrænset biologisk værdi. I forbindelse med elektrificeringen af jernbanen er hele den vestlige del ryddet. . Et smalle bælte med værdifuld kalkoverdrevsvegetation – se luffotos 1, er bevaret langs skovvejen øst for området.

Naturbasen Fruens Ly holder til i en lysning i området, der støder op til jernbanen i det fredede områdes vestligste ende. Omkring naturbasen er der efter rydningen af nåletræerne, etableret en skærmende beplantning ud mod jernbanen.

I den vestlige del af området, nærmest jernbanen findes et engagtigt område med hjortetrøst, kåltidsel, ask, mosebunke, stor nælde, feber-nellikerod, eng-nellikerod, baldrian, grønblomstret bjørneklo m.m.

Delområde 8 er en ca. 3,1 hektar stor bevoksning med pyntegrønt centralt i Fruens Plantage. Bevoksningen er aktuelt uden eller af yderst begrænset biologisk og formentlig også oplevelsesmæssig værdi. En smal korridor med cypres m.m. forbinder området med delområde 10. Der er sandsynligvis

Pyntegrønt i område 9

Fyrrebevoksning i trekanten i delområde 11

mulighed for god udsigt mod vest, såfremt området ryddes for træer, da området er et af de højest beliggende i plantagen.

Delområde 9 er en ca. 1,3 hektar, tidligere pyntegrøntsbevoksning som er ved at blive omdannet til lysåbent overdrev.

Delområde 10 er en ca. 0,6 hektar stor bevoksning, der hovedsageligt består af cypresser. Bevoksningen er aktuelt uden eller af meget begrænset biologisk interesse.

Delområde 11 ligger som en ca. 0,5 hektar stor trekant mellem delområde 3 og 7 og består af en lav relativt nyplantet fyrrebevoksning med en del selvgroet opvækst. Området indeholder mange fugle - 19 arter på det lille areal – se bilag 1.

Plejemål

I de nævnte områder skal der etableres lysåbne naturtyper, med begrænset opvækst af vedplanter og med levesteder for arter tilknyttet enge (skoveenge) og overdrev.

Pyntegrøntsområdet 8 og cypres stykket 10 skal afvikles og forbindes med det tidligere pyntegrøntsområde 9, således at der kan skabes et stort sammenhængende lysåbent område på toppen af åsen – se figur 12.

Dette område skal bruges til formidling af landskabet og åsens dannelse, skabe udsigt over det omkringliggende landskab samt fremme biodiversiteten ved at der på sigt etableres et nyt næringsfattigt overdrev. Området skal bl.a. sikre levesteder, føde og ynglelokaliteter for insekter og markfirben i området.

Figur 12. Delområde 8-10 omdannes med tiden til et lysåbent græsset overdrev- markeret med grøn stiplede linje.

Plejetiltag

Alle delområder er aktuelt af meget begrænset økonomisk, biologisk og oplevelsesmæssig værdi, og især områderne med pyntegrønt fremstår som markante fremmedelementer i den ellers visuelt attraktive løvskov.

Det foreslås derfor, at den del af bevoksning i område 8 som er syd for den gennemgående vej på toppen af åsen afvikles over 2-5 år, og erstattes af lysåben og artsrig overdrevsnatur, som også kan styrke den landskabelige oplevelse af åsen. Efter afvikling hegnes området sammen med område 9 og afgræsses. Løvskoven af eg mellem område 8 og 9 er allerede i dag på vej mod en naturskovstilstand og skal indgå i hegningen som spredte overstandere af stilkeg. Ær opvæksten og den ikke hjemmehørende rødeg fjernes. Der fældes omkring stilkegene, så de får lys og luft og så andre træer ikke vokser

op i kronen. Stilkegen kan tyndes let så landskabeligt flotte og biologisk værdifulde træer favoriseres. Cypressestykket afvikles, når der kan opnås en god pris på træet – dog senest efter 10 år, og efter afvikling inddrages stykket i folden.

Af hensyn til eventuelt tilstedeværende ynglende fugle bør rydningerne foretages uden for fuglenes yngletid (april-juli), og den ryddede vegetation bør hurtigt fjernes fra området for at undgå en uønsket tilførsel af næringsstoffer. De første par år efter afvikling af nålen, kan det være nødvendigt at slå arealet og fjerne materialet, for at fjerne opvækst og næringsstoffer.

Delområde 7: Den eksisterende bevoksning er delvis afdrevet og skal omdannes til lysåbent overdrev/tør eng, samt, på de lidt fugtigere dele mod vest, til skoveng -se figur 13.. Den værdifulde kalkoverdrevsvegetation langs skrænten ved skovvejen- se luftfoto 1. ryddes for krat og opvækst. Området udvides og sammenbindes med det nye overdrevsområde vest for skovvejen så kalkoverdrevsvegetation kan sprede sig til dette område. Øgningen af arealet med kalkoverdrevsvegetation vil gøre at denne bliver mere robust over for negative påvirkninger.

Figur 13. Delområde 7 omdannes til et lysåbent overdrev- markeret med grøn stiplede linje samt skoveng -markeret med gul stiplede linje.

Der efterlades tilstrækkeligt mange træer omkring Naturbasen Fruens Ly til, at der fortsat vil være skygge og læ på de eksisterende opholdsarealer. Arealerne bevares fremover lysåbne ved græsning (bedst) med får eller kreaturer eller alternativt 1-2 årlige slåninger af vegetationen. Området omkring Naturbasen Fruens Ly hegnes fra det græssede område.

Delområde 8: Den eksisterende nåletræsbevoksning fjernes, og området syd for vejen konverteres til overdrev. Arealet til overdrev indhegnes og afgræsses med får eller kreaturer eller alternativt slås 1-2 gange årligt for at bevare området lysåbent. Enkelte løvtræer mellem den eksisterende nåleskov og vejen efterlades.

Delområde 9: Arealet som er ryddet i 2020/21, indhegnes og konverteres til overdrev, idet det fremover skal afgræsses af får eller kreaturer eller alternativt slås 1-2 gange årligt for at bevare området lysåbent.

Delområde 10: Arealet ryddes med tiden og konverteres til overdrev. Området skal efter rydning indgå i det græssede/slåede overdrev som dækker bl.a. delområde 8 og 9, for at bevare området lysåbent.

Delområde 11: Skal henligge til fri succession til glæde for bl.a. fuglene.

Publikums brug af Fruens Plantage

Formidling

Planåsen med områdets geologiske- og kulturhistoriske værdier, den bevaringsværdige natur og det unikke landskab, skal formidles til skovens gæster. Formidlingen bør både være på digitale platforme, men også ved skovens hovedindgange. Oversigtskort skal vise de besøgende, hvordan skoven er opdelt i forskellige zoner og beskrive hvordan den gode skovgæst opfører sig. Kortet skal ligeledes vise stimulighederne i området samt forbindelsen til andre naturområder.

Zonering

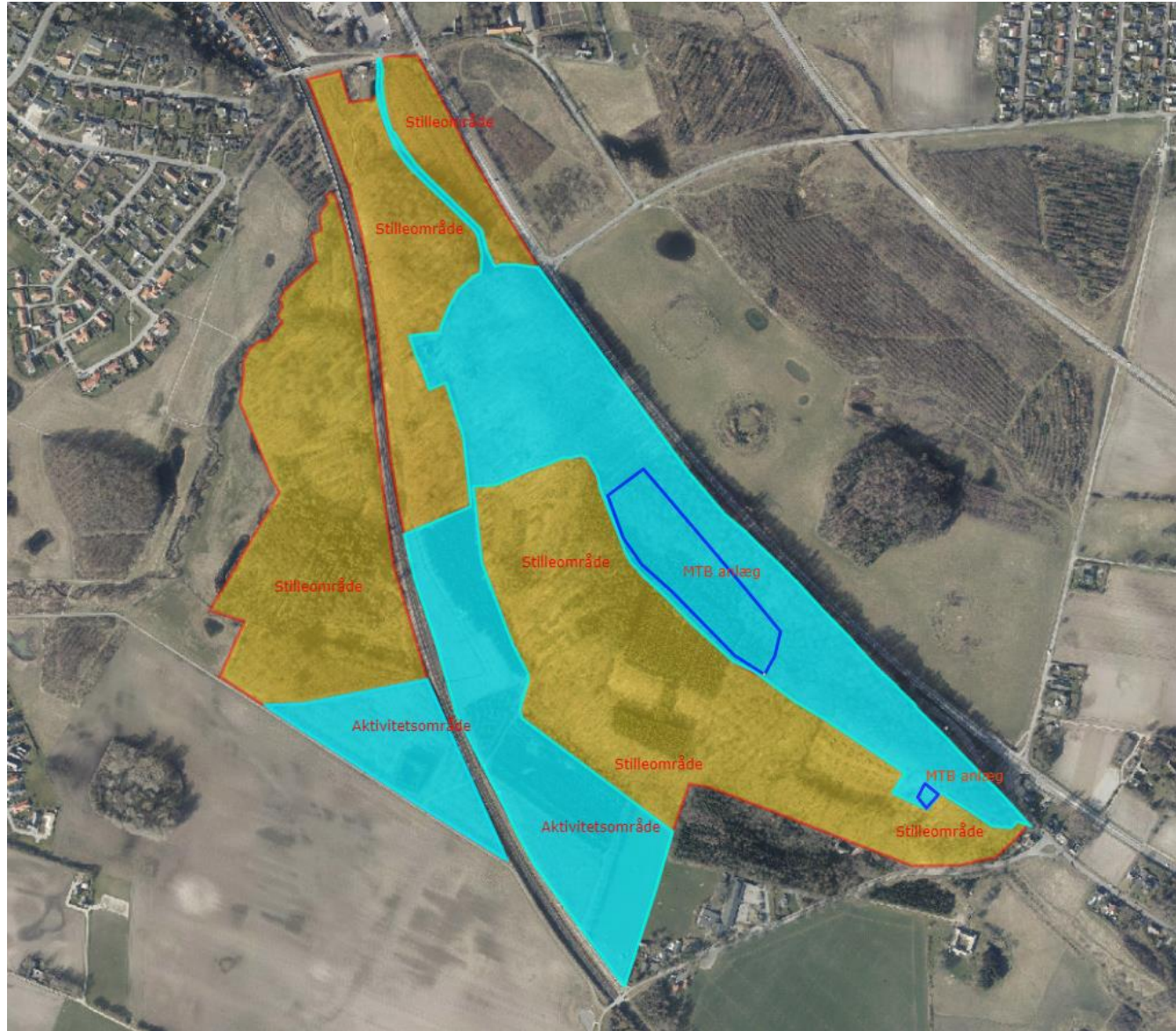
Det er administrationens vurdering, at det fortsat vil være muligt at opretholde et relativt højt aktivitetsniveau i skoven samtidig med, at der tages større naturhensyn med bl.a. en kraftig øgning af skovens biodiversitet.

Området inddeles fremover i zoner, som man kender det fra statsskovene, hvor man har egentlig aktivitetszoner til de mere "voldsomme" aktiviteter og stillezoner, hvor ro og fordybelse prioriteres sammen med den del af biodiversiteten som er sårbar over for forstyrrelser eller som stiller særlige krav til levestedet.

For de fleste planter, svampe og insekter er det at skoven udlægges som urørt skov langt det vigtigste, mens skovens inddeling i publikumszoner er relativt underordnet. Anderledes forholder det sig for en række pattedyr og fugle som er afhængige af fred og ro. Padder og krybdyr placerer sig nok et sted derimellem.

Gennem inddelingen i zoner afbalanceres de enkelte brugergrupperes rekreative brug indbyrdes og i forhold til naturgrundlagets tålegrænse. Der skiltes og informeres herom på stedet og på kommunens hjemmeside.

Nedenstående zoneinddeling -se figur 14, har været forelagt brugerrådet og er blevet tilrettet på baggrund af input fra rådet. Zoneinddelingen betyder at enkelte brugergrupper må give plads til hinanden og at ingen kan have alle dele af skoven, på alle tider af året.

Figur 14. Zonerings. Gul farve stilleområde og blå aktivitetsområde.

Stilleområde: Primære formål er ro og biodiversitet. Vandring, løb, ikke støjende rollespil og ridning i små grupper er tilladt på veje og stier. Cykling, stævner, større løb, støjende rollespil mv. er generelt ikke tilladt. Enkelte arrangementer kan tillades i mindre omfang og uden for fuglenes yngleperiode april-juli, hvis det vurderes at de ikke påvirker dyre og plantelivet negativt. Ved et arrangement må der ikke placeres intensive aktiviteter som stævneplads, start- og målområde mv. indenfor stilleområdet. Natløb med lys eller cykelløb om natten efter solnedgang er ikke tilladt.

Naturpleje og -genopretning for at fremme biodiversiteten kan foretages.

Aktivitetsområde: Primær formål er friluftsliv under hensyntagen til naturgrundlaget. Vandring, løb, ridning og cykling er tilladt på de dertil anlagte veje og stier. Det er muligt at gå i skovbunden uden for veje og stier, samt spille rollespil og løbe mindre trænings orienteringsløb, men man må ikke cykle. Efter ansøgning kan det tillades, at der afholdes større arrangementer/stævner af under en dags varighed fx orienteringsløb, MTB, større rollespils- eller ridearrangementer, hvis det vurderes at disse kan afholdes uden at det påvirker biodiversiteten negativt. Støjende/forstyrrende arrangementer kan således tillades i mindre omfang og uden for fuglenes yngleperiode april-juli. Inden for aktivitetsområdet er der udpeget to områder, hvor det er muligt at etablerer anlæg til MTB. Eventuelle anlæg skal godkendes af Næstved Kommune samt af Fredningsnævnet i forhold til fredningen og af Miljøstyrelsen i forhold til skovloven.

Naturpleje og -genopretning for at fremme biodiversiteten kan foretages.

Administrative oplysninger

Områdenavn: Fruens Plantage

J.nr.: 01.05.11-P16-3-09

Plejens art:

Naturgenopretning / natur- og kulturpleje, formidling, udbygning af rekreative værdier. Øget tilgængelighed for borgerne.

Områdets størrelse:

Området er på ca. 69 hektar – se figur 1, og omfatter matr.nr.: 1l, 2c, 1ab, 1aa, 1n og dele af 1æ Rønnebæksholm Hgd. Rønnebæk og matr.nr.: 5e Rønnebæk By, Rønnebæk.

Fredning

36 hektar af arealet er omfattet af fredningen j.nr. 00695.00. Fredet: 22. juli 1939 af Fredningsnævnet (FN) og 27. december 1940 af Overfredningsnævnet (OFN). Det fredede område består af matr. 1l Rønnebæksholm Hgd. Rønnebæk og matr.nr.: 5e Rønnebæk By, Rønnebæk.

Ejerforhold for plejeplanområdet:

Hele området er ejet af Næstved Kommune.

Tilsyns- og plejemyndighed:

Næstved Kommune.

- Center for Trafik og Ejendomme varetager den overordnede koordinering.
- Center for Kultur og Borgerservice varetager foreningslivet.
- Center for Plan og Miljø varetager naturinteresserne og friluftslivsinteresserne.

Gyldighed: Godkendt af Teknisk Udvalg den 29.11.2021.

Forvaltningsplanen er samtidigt plejeplan i forhold til fredningen. Planen er gældende, indtil en ny er udarbejdet.

Litteratur:

Bruun, H.H., Ejrnæs, R., Hansen M.D.D., Heilmann-Clausen, J., Rahbek, C. & Svenning J-C 2015. Forskere: Her er fakta om biodiversitet i skovene. – Altinget.dk.

Dofbasen.dk 1970-2015: Observationer indtastet i DOFbasen per 4. februar 2015.

Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007: Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s.
<http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baattrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J.R., Aude, E. & Nygaard, B. 2003. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU 457 (elektronisk).

Miljøministeriet 1989: Naturpleje i skov. – Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen.

Miljøministeriet 2013. Japansk pileurt og kæmpe-pileurt. Praktisk vejledning i forebyggelse og bekæmpelse af de store pileurter

Næstved Kommune 2009. Grøn Plan 2009-21, Næstved Kommune.

Næstved Kommune 2015: Skovpolitik og drift af Næstved Kommunes skove.

Bilag

Bilag 1. Fugleregistreringer 2021

Bilag 2. Fredningskendelse for Fruens Plantage